

[Articles](#)

Articles: Pius Font i Quer funcionari de l'ajuntament de Barcelona

Enviada per gribalta el 02/Mai/2018 - 04:10

MEMÒRIA HISTÒRICA

El botànic depurat que no va dimitir

L'Ajuntament de Barcelona anul·la avui l'expedient de depuració de més de 7.100 funcionaris

SÍLVIA MARIMON Barcelona 27/04/2018 00:00

Plantas medicinales: el Dioscórides renovado (Península) és un llibre publicat per primera vegada el 1961 que es continua reeditant. Península assegura que és el *long seller* que li funciona millor. Si existeix és per pura obstinació. Va ser escrit des de l'exili interior pel botànic, farmacèutic i químic Pius Font i Quer (Lleida, 1888 - Barcelona, 1964), que va haver de lluitar a contracorrent durant bona part de la seva vida. Ni l'any de presó, ni les sancions, ni el fet que el franquisme l'expulsés de l'Ajuntament de Barcelona no el van apartar d'allò que més l'apassionava: la botànica.

Font i Quer és un dels 7.100 funcionaris del consistori barceloní que van ser depurats durant el franquisme; 700 van rebre sancions temporals i 922 van ser destituïts. L'expedient de Font i Quer es va iniciar el 17 de febrer del 1939 i es va tancar el 2 de setembre del 1939. Se'l va acusar de firmar un manifest a favor de la República i de no adherir-se al Glorioso Movimiento Nacional. Li van fer un consell de guerra, va estar tancat durant un any a Montjuïc i no va poder tornar a la funció pública. Avui el ple de Barcelona aprovarà l'anul·lació general de tots els expedients municipals, publicarà els noms i cognoms de tots els funcionaris depurats, s'informarà d'aquest rescabament a totes les famílies i es retirarà la medalla d'or de la ciutat a Miquel Mateu i Pla, el primer alcalde franquista de la ciutat. "No es pot construir una ciutat democràtica sense la memòria antifeixista", diu el primer el primer tinent d'alcalde de Barcelona, Gerardo Pisarello.

Aquest és un de tants capítols de la història que hauria quedat oblidat als arxius si no fos per la recerca que en va fer l'historiador Marc Gil durant més de sis anys i que va publicar amb l'editorial Eumo: *Barcelona al servei del 'Nuevo Estado'. Depuració a l'administració municipal durant el primer franquisme*. La depuració no només perseguia castigar els adversaris i compensar els amics: "Volia dir eliminar tothom que no fos afí al règim i generar una administració totalment nova, sotmesa, jerarquitzada, acrítica, disciplinada i fidel", diu Gil. Amb aquest escanyament impossibilitaven qualsevol alternativa.

Abans de l'arribada de Franco, Font i Quer havia construït l'Institut Botànic de Barcelona i el Jardí Botànic partint del no res. Amb la depuració, un altre funcionari va ocupar el seu lloc, però Font i Quer no va abandonar mai la institució que havia creat. "Cada dissabte anava a l'Institut Botànic -sense cobrar- i en continuava exercint el lideratge, orientava els treballadors", diu el seu net, Raül Font-Quer. "Va continuar fent de professor de botànica. Els caps de setmana sortia d'excursió amb exalumnes seus. Era la seva obra, la seva vida, i potser tenia l'esperança que la dictadura no duraria tant de temps", afegeix el seu net. Font i Quer no era una persona ressentida: "Girava el mitjó. No va parar mai. Recordo, fins i tot, que en un dinar de Nadal, a mitja tarda va marxar

al despatx a treballar”, diu el seu net.

Fer-se militar per poder explorar

Font i Quer sobretot volia aprendre. El 1911, per poder explorar més territoris i finançar les seves expedicions de recerca botànica, va fer oposicions de farmacèutic militar. Va viatjar força a les illes i al nord d'Àfrica per investigar-ne la flora. El 1917 va ser nomenat professor de farmàcia de la Universitat de Barcelona, on va renovar la manera d'ensenyar. Font i Quer sempre escrivia en català i amb la dictadura de Primo de Rivera va ser apartat de la universitat.

Va fer una tasca ingent de divulgació i de recerca. Amb la República va tornar a la universitat, va contractar professorat estranger, i ambicionava elaborar una gran obra que reunís tots els coneixements sobre la flora de la part occidental de la regió mediterrània i de les terres veïnes, dels Alps i d'Algèria a Portugal, el Marroc i les illes Canàries. Quan va tenir lloc el cop d'estat, el botànic era a la serra d'Albarrasí, al sud de l'Aragó, amb un grup d'alumnes. El terreny quedava dins del domini franquista: “El meu avi va demanar als estudiants què volien fer. La majoria eren menors d'edat i van dir que volien tornar a Barcelona amb els pares, i el meu avi els va portar a casa”, diu Font-Quer. Tots van tornar menys un estudiant que era favorable a Franco. “Creiem que aquest estudiant [abandonar la zona franquista per la republicana era motiu de condemna] va ser un dels que el van denunciar”, afegeix el net. L'altre delator va ser un altre funcionari. “L'avi havia firmat un manifest amb altres professors universitaris contra els bombardejos i aquest va ser un altre motiu pel qual el van jutjar sota l'acusació de rebel·lió militar”, explica. Va ser condemnat a vuit anys de presó, però al cap d'un any el van deixar en llibertat condicional. No li agradava gens perdre el temps i quan va estar tancat va demanar a un capellà que també estava empresonat que li ensenyés grec.

El 1939 va perdre tots els càrrecs oficials i, per viure, com que dominava l'anglès, l'alemany, el francès i l'italià, va entrar a treballar a l'Editorial Labor, on va publicar molts llibres divulgatius. Va treballar fins a l'últim moment en projectes de l'Institut d'Estudis Catalans, una institució que va dirigir el 1958.

L'alcalde preferit de Franco perd la medalla

L'Ajuntament de Barcelona era un tema molt seriós per al règim de Franco. Era la segona institució més important de l'Estat després del govern central. La tasca de reconfigurar-lo es va fer de manera minuciosa i l'alcalde escollit va ser Miquel Mateu i Pla. Mateu tenia el perfil idoni: “Representant de l'alta burgesia catalana, vinculat al sector del metall i fill del fundador de la Hispano-Suïza, era un franquista compromès que havia fugit poc després del cop d'estat del 18 de juliol a Burgos, on va col·laborar amb la secretaria de Franco”, diu l'historiador Marc Gil. La seva relació amb Franco era molt estreta: “Sovint Franco reposava al castell de Peralada [propietat de la família Mateu] durant les seves visites a Catalunya”, diu Gil. Va complir amb diligència les ordres de Franco i va dirigir amb mà de ferro tot el procés de depuració de l'Ajuntament. No va abandonar mai, però, els seus interessos en multitud d'empreses, com a propietari, inversor o gestor: Hispano-Suïza, Banco Urquijo Catalán, Barcelonesa de Publicaciones SA (editora del *Diario de Barcelona*), Caixa de Pensions... Avui el consistori aprovarà que se li retiri la Medalla d'Or al Mèrit que se li va concedir el 18 d'abril del 1945.